Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

21.11.2023

EU/508/2022
EU/508/2022-SM-26

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

U 73/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi varojen takaisinhankinnasta ja menetetyksi tuomitsemisesta (COM(2022) 245 final) (U-jatkokirje UJ 38/2023 vp); sisäministeriön lausunto

Sisäministeriö toteaa otsikkoasiassa kunnioittavasti seuraavan.

Sisäministeriö on osallistunut direktiiviehdotuksen neuvotteluihin sekä jatkokirjelmän laatimiseen ja yhtyy siinä esitettyyn valtioneuvoston kantaan.

Jatkokirjelmässä on esitelty kattavasti poliisiyhteistyön osalta keskeisiä Euroopan parlamentin (EP) muutosehdotuksia. Osa EP:n muutosehdotuksista on sisäministeriön näkökulmasta haastavia valtioneuvoston kantojen ja neuvoston yleisnäkemyksen valossa. EP on esimerkiksi vaatinut, että varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavien toimistojen (*jäljempänä ARO-toimisto*) uudet tehtävät pakoterikosten osalta tulee ottaa mukaan ehdotukseen. Sisäministeriö korostaa, että on ensiarvioisen tärkeää, että mahdollinen kompromissiehdotus on sellainen josta käy selvästi ilmi, että ARO-toimistoille ei ole tulossa pakotteisiin liittyviä hallinnollisia tehtäviä, jotka Suomessa kuuluvat Ulosottolaitoksen toimivaltaan. EP on lisäksi jäädyttämisen osalta tukenut komission ehdotusta ARO-toimistoille annettavista kiireellisistä jäädyttämisvaltuuksista (11 art.), jota valtioneuvosto ei ole nähnyt tarpeelliseksi. Toisaalta positiivisena seikkana voidaan todeta, että EP:n kannat liittyen esimerkiksi menetetyksi tuomitsemista koskeviin sääntöihin (12–16 art.) mahdollistavat rikoshyödyn faktisen takaisin saamisen tehostamisen. Lisäksi uudet säännöt rikoksen asianomistajan oikeuksien osalta ovat tervetulleita – kuten keskusrikospoliisi toteaa lausunnossaan, rikoshyödyn jäljittämisen keinovalikoimaa kehitettäessä huomiota tulee kiinnittää myös asianomistajan vahingonkorvausnäkökulmaan.

Poliisiyhteistyön osalta EP ehdottaa erityisesti, että ARO-toimistojen pääsyoikeuksia tietoihin (6 art.) merkittävästi laajennetaan. Jos ARO-toimistojen pääsyoikeuksia tietoihin EP:n ehdotuksen suuntaisesti kasvatetaan komission ehdotukseen verrattuna, valtioneuvosto pitää tärkeänä, että mahdollisimman monet uusista pääsyoikeuksista voidaan muun muassa suhteellisuuteen ja kustannustehokkuuteen liittyvistä syistä toteuttaa suoran ja välittömän pääsyn sijasta pyyntöön perustuvalla pääsyoikeudella. Sisäministeriö kiinnittää erityistä huomiota siihen, että varsinkin EU-tietojärjestelmiin sisältyviä tietoja koskevien pääsyoikeuksien suhteen on myös varmistettava, että ehdotus on järjestelmien perustamisasetusten ja muun EU-lainsäädännön mukainen. Alustavan arvion mukaan poliisilla

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Sisäministeriö				
PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

olisi jo nykyisin pääsy suureen osaan ehdotetuista uusista tietoluokista poliisilain 4 luvun 2 ja 3 §:n nojalla, joskaan kyse ei välttämättä olisi suorasta ja välittömästä pääsystä.

Keskusrikospoliisi on direktiiviehdotusta koskevissa lausunnoissaan ja neuvottelujen aikana tuonut esiin ARO-toimistojen tarpeen saada kattavasti tietoja, ja korostanut erityisesti pankkitilien saldo- ja tilitapahtumatietojen saamista maksu- ja luottolaitoksilta. Sisäministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että EP:n ehdotuksesta artiklaan 6 kohtaan 3 (i) lisättäisiin pankkitilien saldotiedot ja sähköisten rahalähetysten (*wire-transfers*) tiedot. Sisäministeriö kuvasi lausunnossaan EU/508/2022-SM-18 yksityiskohtaisten tilitapahtumatietojen EU-tason sääntelyn problematiikkaa ja tähän ei EP ole ehdottamassa muutosta.

Direktiivin artiklassa 17 säädettäisiin tutkintakeinoista tuomion jälkeisen rikoshyödyn jäljittämisen mahdollistamiseksi. Sisäministeriö yhtyy keskusrikospoliisi kantaan asiassa ja kannattaa direktiivin mukaista uudistusta.

Lopuksi sisäministeriö toteaa U-jatkokirjelmän mukaisesti, että valtioneuvoston lopullinen kannanmuodostus ehdotukseen tulee tehdä kokonaisarvioinnin perusteella, ottaen huomioon, että rikoshyödyn ja rikoksentekovälineiden jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen ovat tärkeitä keinoja rikollisuuden torjunnassa ja rikosten vaikutusten vähentämisessä.

Erityisasiantuntija Monna Airiainen

Liitteet -

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi ministeri, valtiosihteeri, Katarine Lindstedt, Jaana Söderman, Tiina Landström, sekä KVY:n virkaposti